

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 2.5.2007
KOM(2007) 162 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Správa o akčnom pláne v oblasti environmentálnych technológií (2005 – 2006)

[SEK(2007) 413]

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Správa o akčnom pláne v oblasti environmentálnych technológií (2005 – 2006)

(Text s významom pre EHP)

Vedecké dôkazy sú zdruvujúce: zmena klímy je vážnym celosvetovým ohrozením, ktorá si vyžaduje celosvetové riešenie... Ak nebudeme konať, celkové náklady a riziká súvisiace so zmenou klímy by mohli narásť na 20 % HDP alebo aj viac¹.

The Stern Review, 2006

Ľudská činnosť zaťažuje našu planétu tak, že už nemôžeme považovať za samozrejmé, že sa jej ekosystémy uchovajú pre budúce generácie... 60 % svetových ekosystémov je poškodených alebo sa využívajú neudržateľným spôsobom².

UN Millennium Ecosystem Assessment, 2005

Ekologická „stopa“ ľudstva medzičasom presahuje schopnosť regenerácie Zeme asi o 25 %... za posledných 20 rokov sme vyvíjali príliš veľké nároky na schopnosť Zeme znášať náš spôsob života a musíme s tým prestať. Musíme zosúladiť našu spotrebu so schopnosťou regenerácie prírody, ako aj s jej schopnosťou absorbovať náš odpad. V opačnom prípade riskujeme, že dôjde k nezvratným škodám³.

WWF, Living Planet Report, 2006

1. EKOLOGICKÉ INOVÁCIE V ZÁUJME RASTU, ZAMESTNANOSTI A ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Životné prostredie je čoraz viac ohrozené

Životné prostredie je čoraz viac ohrozené – oveľa vyšším tempom, ako sa pôvodne očakávalo. Ak budeme konať hneď teraz, ešte stále môžeme tieto hrozby odvrátiť. Sú potrebné systematické a súdržné opatrenia na európskej a celosvetovej úrovni. Otázka znie: „Ako môžeme konať čo najúčinnejšie a v pravý čas?“ *Môžeme to dokázať spôsobom, ktorý zachová hospodársky rast. Použitím správnych nástrojov na podporu inovácie môžeme čeliť výzvam, ktoré stoja pred nami. Európa má na to, aby stála na čele tohto vývoja.*

Ekologická inovácia ponúka riešenia a príležitosti

Ak chceme dosiahnuť nejaký pokrok, musíme pretvoriť svoje priemyselné postupy, výroby a podnikateľskú prax. Ak chceme rýchlo napredovať, potrebujeme ekologické inovácie

¹ Stern Review: the Economics of Climate Change

² Millennium Ecosystem Assessment

³ Living Planet Report 2006

a environmentálne technológie⁴. Technológia sa podieľala na vzniku problému, no môže sa podieľať aj na jeho riešení. Naším konečným cieľom je, aby ekologické inovácie prenikli do všetkých priemyselných odvetví. Vďaka tomu môžeme nájsť riešenie na všetky problémy životného prostredia, ktoré nás v súčasnosti trápia. Pomocou vhodných opatrení, t. j. finančnej podpory alebo regulácie môžeme podporiť ekologické inovácie a môžeme nasmerovať trhové mechanizmy tak, že dosiahneme, aby naše hospodárstvo bolo vedúcou svetovou ekonomikou a pritom bolo aj konkurencieschopné aj ekologické.

Ekologické inovácie sú základom stratégie EÚ

Podľa vylepšenej Lisabonskej stratégie EÚ majú environmentálne technológie „značný hospodársky, environmentálny a zamestnanecký potenciál“⁵. Na svojom jarnom zasadnutí v roku 2006 Rada podporila „výraznú podporu a šírenie ekologických inovácií a environmentálnych technológií“⁶. V rámci obnovenej stratégie udržateľného rozvoja EÚ sa ETAP označuje ako nevyhnutný z hľadiska riešenia problémov zmeny klímy, čistej energie, udržateľnej spotreby a výroby⁷. Od plánovaného Európskeho technologického inštitútu sa očakáva, že bude v prvom rade venovať pozornosť problémom životného prostredia⁸.

Predsedníctva zdôrazňujú potrebu ekologických inovácií

Dôležitosť ekologických inovácií uznali aj predsedníctva Rady. Britské a rakúske predsedníctvo označili ekologické inovácie a environmentálne technológie za kľúčové z hľadiska rastu a zamestnanosti. Fínske predsedníctvo podporovalo „novú generáciu politiky v oblasti životného prostredia“ založenú na ekologickej účinnosti a ekologických inováciách⁹. Súčasné nemecké predsedníctvo presadzuje „novú dohodu“ v oblasti životného prostredia, hospodárstva a zamestnanosti¹⁰.

Podávanie správ o pokroku a priority do budúcnosti

ETAP je akčný plán EÚ¹¹ **na stimuláciu ekologických inovácií a používanie environmentálnych technológií v širšom meradle**. Plán bol zavedený v roku 2004 a mapuje opatrenia členských štátov a zainteresovaných strán na európskej úrovni. Prvá správa bola uverejnená v roku 2005¹². Súčasná správa:

- načrtáva trendy a vývoj,
- opisuje pokrok dosiahnutý pri realizácii plánu,
- odporúča prioritné oblasti budúcich opatrení.

⁴ Ekologické inovácie sú akékoľvek inovácie prospešné životnému prostrediu – vrátane inovácií v oblasti technológií, postupov a podnikania.

⁵ KOM(2005) 330, v konečnom znení

⁶ Rada 7775/06

⁷ Rada 10117/06

⁸ ec.europa.eu/education/policies/educ/eit/index_en.html

⁹ Závery Rady, júl 2006, Turku, Fínsko.

¹⁰ Ekologická priemyselná politika, memorandum za „novú dohodu“, nemecké ministerstvo životného prostredia (2006)

¹¹ KOM(2004) 38, konečné znenie

¹² KOM(2005) 16, konečné znenie

2. TRENDY A VÝVOJ

Ekologické inovácie a ekologická regulácia

Potenciál európskej podnikateľskej sféry v oblasti ekologických inovácií sa podceňuje. Existujú dôkazy o tom, že dobre vypracovaná legislatíva v oblasti životného prostredia pôsobí ako vodič v oblasti inovácií a environmentálnych technológií, čím obrátene môže pomôcť podnikom výrazne znížiť náklady¹³. Vďaka úplnej implementácii právnych predpisov EÚ, ako napr. smernice o ekologickom dizajne, smernice o IPKZ, OEEZ a ONL dôjde v budúcnosti k ešte väčšiemu posilneniu ekologických inovácií.

Ekologické priemyselné odvetvia prispievajú k hospodárstvu a zamestnanosti EÚ

Podiel európskych ekologických priemyselných odvetví na hospodárstve EÚ je významný, rýchlo narastá a predstavuje 2,1 % HDP EÚ¹⁴. K ekologickým priemyselným odvetviám patria napríklad: opatrenia na znižovanie znečistenia ovzdušia, spravovanie odpadových vôd, spravovanie pevného odpadu, sanácia pôdy, obnoviteľné energie a recyklácia. Ekologické priemyselné odvetvia a služby predstavujú 3,5 milióna pracovných miest na plný úväzok. Okolo 75 % týchto miest je v sektoroch náročných na pracovnú silu, ako napr. spravovanie vôd a pevného odpadu.

Silný rast

Mnohé sektory v Európe aj na celom svete vykazujú silný rast. Za posledných päť rokov vzrástlo využívanie veternej energie o 20 – 25 %¹⁵. Na celosvetovom trhu v oblasti fotovoltaiiky sa v budúcnosti očakáva 25 – 30 % rast¹⁶ a v oblasti správy vôd sa počas nasledujúcich desiatich rokov očakáva 6 % ročný rast¹⁷. Sektor recyklácie pevného odpadu vykazoval v období rokov 2000 – 2004 4,5 % ročný rast¹⁸.

Silná celosvetová pozícia

Európske podniky pôsobiace v ekologických priemyselných odvetviach majú celosvetovo silnú pozíciu. Odhaduje sa, že pokiaľ ide o ekologické priemyselné odvetvia, má EÚ tretinový podiel na svetovom trhu¹⁹. Podľa Dow Jonesovho indexu trvalej udržateľnosti majú európske podniky v 13 z 18 hlavných hospodárskych sektorov vedúcu pozíciu z hľadiska trvalej udržateľnosti²⁰.

Nárast finančných investícií

V období rokov 2003 – 2006 sa v oblasti čistých technológií uskutočnili rizikové investície vo výške takmer 2 miliárd EUR, čo zodpovedá 10 % rizikového kapitálu v Európe²¹. Investície

¹³ Innovation Dynamics Induced by Environmental Policy (2006) and Ex-post estimates of costs to business of EU environmental legislation (2006)

¹⁴ Eco-industry, its size, employment perspectives and barriers to growth in an enlarged EU. (2006)

¹⁵ Wind Force 10 GWEC (2005)

¹⁶ Solar Generation EPIA (2006)

¹⁷ Životné prostredie, inovácie, zamestnanosť. Nemecké ministerstvo životného prostredia 2006

¹⁸ European Business Facts and Figures 2005

¹⁹ Analysis of the EU Eco-industries, their employment and export potential. ECOTEC (2002)

²⁰ Dow Jones Sustainability Indexes Annual Review (2006)

²¹ European Cleantech Investment Report (2006)

pochádzajú v čoraz vyššej miere z zavedených firiem²². V posledných rokoch významne vzrástli v bankovom sektore vzrástli trvalo udržateľné a spoločensky zodpovedné investície²³. Na úrovni EU zriadila Európska investičná banka (EIB) Finančný mechanizmus v oblasti zmeny klímy (CCFF), v rámci ktorého je k dispozícii 1 miliarda EUR.

V záujme dosiahnutia želaného pokroku v oblasti životného prostredia však musíme vykonať ešte viac.

Všetky tieto pozitívne faktory sú v prudkom rozpore so stavom životného prostredia, ktorý spôsobuje vážne obavy, ku ktorým patria:

- Hrozba zmeny klímy a množstvo emisií skleníkových plynov, ako aj ťažkosti s dosahovaním cieľov Kjótskeho protokolu v EÚ²⁴
- Hoci sa kvalita ovzdušia v Európe neustále zlepšuje²⁵, znečisťovanie ovzdušia má každoročne v Európe na svedomí 750 000 potenciálne stratených rokov života²⁶.
- Ekosystémy sa poškodzujú neudržateľným spôsobom z dôvodu nadmerného využívania prírodných zdrojov²⁷.

Existuje naliehavá potreba okamžitej a systematickej akcie v širšom meradle

Na dosiahnutie významného rozdielu z hľadiska životného prostredia v rámci relatívne krátkeho časového obdobia **je potrebné využívať environmentálne technológie v podstatne vyššej miere v EÚ a na globálnej úrovni**. Ekologické inovácie musia mať v rámci európskych inovácií popredné miesto európskych inovácií a musia byť predpísanou normou v rámci celého hospodárstva. **Nemožno zaspať na vavrínoch.**

3. POKROK PRI REALIZÁCIÍ PLÁNU

Pokrok sa berie do úvahy v porovnaní s hlavnými bodmi plánu.

3.1. OD VÝSKUMU NA TRHY

Intenzívnejšie a sústredenejšie výskumné a demonštračné aktivity

Od začiatku ETAP sa na projekty zamerané na environmentálne technológie prideliť v rámci šiesteho rámcového programu približne 1,4 miliardy EUR. *V rámci siedmeho rámcového programu sa odhaduje, že na environmentálne technológie sa použije až 30 % 32-miliardového rozpočtu, a to napr. v týchto oblastiach: vodíkové a palivové články, čisté výrobné postupy, alternatívne zdroje energie, sekvestrácia CO₂, biopalivá a biorafinérie, energetická účinnosť, informačné technológie zamerané na trvalo udržateľný rast, čistá a účinná doprava, vodné technológie, pôdne a odpadové hospodárstvo, ako aj materiály šetrné k životnému prostrediu.*

²² Cleantech goes global, Environmental Finance (June 2006)

²³ Europe SRI Study – 2006. European Social Investment Forum

²⁴ Greenhouse gas emissions trends and projections in Europe 2006. EHS, 2006

²⁵ LRTAP Convention Emission Inventory 1990-2004. EHP (2006)

²⁶ Health Aspects of Air Pollution WHO (2004)

²⁷ KOM(2006) 216, konečné znenie

Zriadenie technologických platforiem

Bolo založených viac ako 30 technologických platforiem. Mnohé z nich sú zamerané na environmentálne technológie²⁸. Niektoré platformy zamýšľajú realizovať časť svojich cieľov pomocou spoločných technologických iniciatív vytvorením partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom.

Overovanie technológií

Práce na systéme overovania environmentálnych technológií postupujú. Je dokázané, že nedostatok overovania naďalej znemožňuje prístup k novým environmentálnym technológiám²⁹. Vďaka niekoľkým výskumným projektom³⁰ sa v súčasnosti určuje základ systému overovania v oblastiach čistenia odpadovej vody, sanácie pôdy a znečisťovania ovzdušia. K plánovaným výsledkom týchto projektov sú protokoly na testovanie týchto technológií. V záujme určenia primeraných oblastí využitia sa realizuje sa prieskum trhu³¹. Pilotný systém v rámci programu LIFE umožní otestovať systém overovania pre 10 – 15 technológií.

Európsky strategický plán energetických technológií

Nedávno prijatý strategický plán energetických technológií³² je zameraný na zníženie nákladov pri výrobe čistej energie a na to, aby sa priemysel EÚ dostal na popredné miesto EÚ v rámci rýchlo rastúceho sektoru nízkouhlíkovej technológie je takisto dôležitý výskum. V pláne sa určia technológie, pre ktoré EÚ musí zmobilizovať zdroje a ktorých vývoj a využívanie sa musí urýchliť.

3.2. ZLEPŠOVANIE TRHOVÝCH PODMIENOK

Ciele v oblasti účinnosti

Uskutočnili sa štúdie, ktorých cieľom bolo vytvoriť v EÚ systém cieľov. Okrem iného išlo o analýzu japonského programu „top runner“³³, ciele v oblasti účinnosti pre výrobné postupy³⁴ a pilotný projekt pre tieto skupiny výrobkov: cement, okná, pneumatiky, uskladnenie maštalného hnoja a textilie. Na základe tejto práce sa pomocou verejnej konzultácie určí optimálny prevádzkový rámec systému vrátane úlohy environmentálneho označovania, energetického označovania³⁵ a benchmarkingu výrobkov.

Mobilizácia finančných nástrojov

V súčasnosti patria k dôležitým zdrojom financovania:

- Program pre konkurencieschopnosť a inováciu (CIP)

²⁸ cordis.europa.eu/technology-platforms

²⁹ Environmental Innovation - bridging the gap between environmental necessity and economic opportunity (DTI 2006)

³⁰ www.promote-etv.org; www.est-testnet.net; www.eurodemo.info

³¹ A market survey of companies on the potential of an EU wide verification system IPTS (pripravuje sa)

³² KOM(2006) 847. KOM(2007) 1, v konečnom znení

³³ The Top Runner Programme in Japan – its effectiveness and implication for the EU, švédska agentúra na ochranu životného prostredia (november 2005)

³⁴ Performance Targets in Production Processes, IPTS (zatiaľ nevydané)

³⁵ Smernice 92/75/ES a 2005/32/ES.

Na podporu ekologických inovácií bolo v rámci programu pre podnikanie a inováciu pridelených 433 miliónov EUR

Približne 228 miliónov EUR sa prideli na nástroje financovania, najmä **Mechanizmus pre rast a inovácie**, ktorý spravuje Európsky investičný fond (EIF). EIF bude spoluinvestovať finančné prostriedky do rizikových kapitálových fondov v rámci oblasti ekologických inovácií. 205 miliónov EUR je určených na trhové uplatnenie projektov. 728 miliónov EUR bude k dispozícii na energetickú účinnosť a obnoviteľné energie.

- Európska investičná banka (EIB)

EIB a Komisia pracujú na spoločnom Finančnom nástroji na zdieľanie rizík (RSFF). Cieľom je zlepšiť pre výskumné projekty súkromného a verejného sektora s vysokým stupňom rizika prístup k dlhovému financovaniu. 2 miliardy EUR budú k dispozícii na projekty, ktoré patria do tematických oblastí 7RP. Mechanizmus umožní Európskej investičnej banke poskytovať pôžičky do 10 miliárd EUR.

- Pomoc v rámci kohéznej politiky

Okolo 21 % štrukturálnych fondov bolo pridelených na inovácie a Komisia vyzvala členské štáty, aby v novom programovacom období tento podiel zvýšili. Prioritami kohéznej politiky sú ekologické inovácie, obnoviteľná energia, energetická účinnosť a čistá mestská doprava (2007 – 2013). Podľa strategických usmernení Spoločenstva ku kohéznej politike je dôležité, aby podnikatelia investovali do ekologických inovácií v záujme svojej budúcej silnej pozície na trhu³⁶.

- LIFE

V rámci programu LIFE sa od roku 1992 spolufinancovalo približne 2 750 inovačných pilotných demonštračných projektov, pričom celkové investície predstavovali vyše 2,6 miliardy EUR. Približne dve tretiny investícií boli určené na projekty na podporu environmentálnych technológií³⁷.

Trhové nástroje

Komisia nedávno prijala Zelenú knihu o trhových nástrojoch³⁸. Vďaka tomu sa zrevidujú nákladovo efektívne nástroje (ako napr. zdaňovanie energie, doprava a iné zdroje znečistenia, ako aj využívanie systémov obchodovania s emisnými kvótami v širšom meradle), ktoré možno použiť popri nariadení a finančných podnetoch. Zámerom Zelenej knihy je podnietiť diskusiu o využívaní týchto nástrojov na úrovni Spoločenstva a na vnútroštátnej úrovni.

Revízia štátnej pomoci

Bol prijatý rámec Spoločenstva pre štátnu pomoc v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, vďaka čomu sa stanovili podmienky, za ktorých môžu členské štáty poskytovať štátnu pomoc v tejto

³⁶ Nariadenie Rady 1083/2006 a rozhodnutie Rady 2006/702/ES

³⁷ ec.europa.eu/environment/life

³⁸ KOM(2007) 140, v konečnom znení

oblasti a uvádzajú sa konkrétne aj ekologické inovácie³⁹. Boli prijaté aj usmernenia o štátnej pomoci na podporu rizikového kapitálu pre MSP. Okrem toho sa v súčasnosti pracuje na revízii usmernení štátnej pomoci v oblasti životného prostredia, kam patria aj podmienky poskytovania pomoci podnikom, ktoré plánujú investície do environmentálnych technológií.

Ekologické verejné obstarávanie

Niekoľko členských štátov začalo realizovať akčné plány o ekologickom verejnom obstarávaní, a iné členské štáty sa na tento krok chystajú. Príručka Komisie o ekologickom verejnom obstarávaní je vo veľkej miere rozšírená vo všetkých jazykoch EÚ. Na novej webovej stránke sa nachádzajú osvedčené postupy a vnútroštátne stratégie ekologického verejného obstarávania. Pripravuje sa elektronický sprievodca, ktorý bude obsahovať právne a finančné usmernenia pre verejných obstarávateľov⁴⁰.

Zvyšovanie informovanosti

Nová webová stránka a informačný bulletin o Akčnom pláne pre environmentálne technológie obsahujú novinky, politický vývoj, sľubné postupy v členských štátoch, ako aj rôzne príklady ekologických inovácií⁴¹.

3.3. KONAŤ GLOBÁLNE

Globálne možnosti financovania

Environmentálne technológie možno podporiť v rámci Tematického programu EÚ pre životné prostredie a trvalo udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi (ENRTP)⁴², ktorý sa zaoberá súladom s environmentálnymi normami, ako aj trvalo udržateľnou spotrebou a výrobou. Prostredníctvom Globálneho fondu pre energetickú účinnosť a obnoviteľnú energiu (GEEREF)⁴³ sa poskytne počiatočný kapitál pre projekty týkajúce sa obnoviteľnej energie v rôznych regiónoch. EIB a Komisia v súčasnosti skúmajú možné spôsoby spolupráce v tejto oblasti. Financovanie projektov na globálnej úrovni bude možné aj vďaka Finančnému mechanizmu EIB v oblasti zmeny klímy (CCFF).

Zodpovedné investície a obchodovanie

V rámci rokovaní WTO o liberalizácii multilaterálneho obchodu (rozvojové kolo z Doha) sa Komisia razantne zasadzovala za zníženie alebo obmedzenie colných sadzieb, ako aj zrušenie iných ako colných prekážok pri obchodovaní s environmentálnym tovarom a environmentálnymi technológiami a službami. Okrem toho tiež zvažuje šance spracovania tejto problematiky v rámci regionálnych dohôd o voľnom obchode, o ktorých bude rokovať v priebehu nasledujúcich pár rokov s niektorými zo svojich kľúčových partnerov, a to najmä v Ázii.

³⁹ ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/rdi_en.pdf

⁴⁰ Pozri <http://ec.europa.eu/environment/gpp>

⁴¹ ec.europa.eu/environment/etap

⁴² ec.europa.eu/development/body/theme/environment/ENRTP.htm

⁴³ KOM(2006)583

3.4. KOORDINÁCIA

Výmena sľubných postupov: národné plány realizácie ETAP

Dvadsaťjeden členských štátov a Nórsko dokončili svoje plány realizácie ETAP. Tieto plány sú verejne dostupné a obsahujú veľký súbor poznatkov o programoch, mechanizmoch, ako aj príklady sľubných postupov v členských štátoch⁴⁴. Z analýzy plánov vyplýva, že členské štáty uvádzajú do praxe mnoho sľubných mechanizmov, na ktoré možno v rámci EÚ nadväzovať a z ktorých sa možno poučiť (pozri prílohu). Ako príklady možno menovať:

- Nemecký systém výkupných sadzieb prispel významnou mierou k častejšiemu využívaniu obnoviteľných energií. Niekoľko členských štátov prijalo podobný systém.
- Podľa talianskych predpisov musí aspoň 30 % tovaru, ktorý nakúpia verejné orgány, pozostávať z recyklovaného materiálu.
- Španielsku sa vďaka vnútroštátnej a regionálnej politike podarilo podporiť využívanie solárnej energie, a to pomocou koordinovaných opatrení.
- Zámerom Národného programu priemyselnej symbiózy (National Industrial Symbiosis Programme) Spojeného kráľovstva je znížiť produkciu odpadu v každom regióne o 1 milión ton odpadu ročne, a to pomocou sprostredkovateľského systému pre podniky.
- Existuje množstvo rôznych finančných systémov na podporu ekologických inovácií, a to napr. v Holandsku, Dánsku, Fínsku a Švédsku.

Účasť zainteresovaných strán: Fórum o ekologických inováciách

Fórum pre ekologické inovácie predstavuje platformu, v rámci ktorej sa môžu zainteresované strany schádzať, spolupracovať a navrhovať budúce opatrenia. Prvé stretnutie fóra sa uskutočnilo v Poznani v Poľsku a jeho témou bolo financovanie ekologických inovácií. Stretnutia fóra k relevantným témam sa budú uskutočňovať dvakrát do roka⁴⁵.

4. ZÁLEŽITOSTI A PRIORITY DO BUDÚCNOSTI

Zvýšiť využívanie – zvýšiť dopyt

Účinok želaného rozsahu sa dosiahne, len tak sa ekologické inovácie presadia vo všetkých hospodárskych a priemyselných odvetviach. Aby sa dosiahli badateľné výhody, musí sa značne urýchliť zavádzanie a využívanie environmentálnych technológií. Veľké výhody z hľadiska životného prostredia možno dosiahnuť využívaním environmentálnych technológií, ktoré sú už na trhu, dosť často – čo predstavuje problém – sú však stále obmedzené na okrajové trhy. Jedným z príkladom sú energeticky účinné žiarivky, ktoré majú stále len 3 %

⁴⁴ ec.europa.eu/environment/etap/roadmaps_en.htm

⁴⁵ ec.europa.eu/environment/etap/forum_en.htm

podiel na európskom trhu so svetelnými zdrojmi⁴⁶. **Musia sa vytvoriť nové stimuly na podporu rozšírenia a využívania ekologických inovácií v širšom meradle.**

V správe o vytvorení inovatívnej Európy vypracovanej pod vedením pána Ahoa⁴⁷, v nedávnom oznámení Komisie o inováciách⁴⁸, ako aj v iných dokumentoch⁴⁹ sa v súvislosti s podporou inovácií odporúča zvýšenie dopytu. Stimulom pre dopyt môžu byť aj „pilotné trhy“^{50, 51}. Z analýzy národných plánov realizácie ETAP (pozri prílohu) vyplýva, že aktivity R&D v oblasti environmentálnych technológií sa uskutočňujú systematicky takmer vo všetkých členských štátoch. Pre politiky na zvýšenie dopytu to však zatiaľ platí v oveľa nižšej miere.

Sú potrebné systematické a koordinované opatrenia na strane dopytu. Ekologické verejné obstarávanie, trhové nástroje, financovanie na pomoc podnikom na prechod na ekologické technológie, zvyšovanie informovanosti podnikov a spotrebiteľov sú opatreniami, ktoré je potrebné zintenzívniť. Tieto opatrenia môžu zvýšiť dopyt na európskej úrovni aj na úrovni členských štátov a pomôcť tomu, aby sa environmentálne technológie a výrobky začali bežne využívať.

Komisia a členské štáty by mali aktívne realizovať a zintenzívniť tie opatrenia v rámci ETAP, ktoré vytvárajú dopyt systematickým a koordinovaným spôsobom⁵².

4.1. Viac k ekologickému verejnemu obstarávaniu

Medzi obstarávaním vo verejnom a súkromnom sektore sú značné rozdiely, ale oba sektory môžu poskytovať správne impulzy v oblasti obstarávania a pozitívne ovplyvniť využívanie environmentálnych technológií.

- Verejné obstarávanie zodpovedá približne 16 % HDP EÚ. Zatiaľ sa v tejto oblasti vykonalo dosť a teraz sa musí v celej Európe pristúpiť k praktickej realizácii.
- Súkromné obstarávanie je takisto dôležité, hoci sa neriadi komplexnými pravidlami. Veľké podniky majú vplyv na svoju sieť dodávateľov a kladú na ňu nároky.
- **Opatrenie:** Nadviazať na doposiaľ vykonanú prácu a urýchliť ekologické verejné obstarávanie. Rozširovať vzorové podmienky verejnej súťaže. Pripraviť Oznámenie o verejnom obstarávaní v roku 2007, stanoviť (dobrovoľné) ciele a poskytnúť usmernenia o ukazovateľoch a benchmarkingu.
- **Opatrenie:** Rozvoj stratégií v oblasti súkromného obstarávania zo strany Komisie, členských štátov a relevantných zainteresovaných strán.

⁴⁶ Residential Lighting Consumption and Saving Potential in the Enlarged EU JRC (2006)

⁴⁷ Creating an Innovative Europe. Európska komisia, EUR22005 (2006)

⁴⁸ KOM(2006) 502, konečné znenie

⁴⁹ A Will to Compete: a competitive, clean and clever Europe (2006)

⁵⁰ Európska správa o konkurencieschopnosti. SEK(2006) 1467/2.

⁵¹ Rada pre konkurencieschopnosť, 15717/06, december 2006

⁵² Na základe výsledkov Zelenej knihy o trhových nástrojoch je možné prijať ďalšie opatrenia.

4.2. Mobilizácia väčších finančných investícií

Finančný sektor (banky, poisťovacie spoločnosti, dôchodkové fondy, investori) môžu aktívnejšie nabádať podniky a priemyselné odvetvia, aby využívali environmentálne technológie. Zameranie kohéznej politiky na ekologické inovácie, iniciatívy EIB a EIF, ako aj zavedenia programu pre konkurencieschopnosť a inováciu, sú krokmi týmto smerom. Mohli by sa zintenzívniť opatrenia zamerané na výmenu osvedčených postupov a zapojenie dôležitých finančných inštitúcií v Európe aj na medzinárodnej úrovni.

- **Opatrenie:** Využívanie finančných nástrojov EÚ. Využívanie finančných zdrojov Spoločenstva na mobilizáciu ďalšej finančnej účasti. Zapojenie dôležitých finančných inštitúcií. Podpora vypracovania usmernení a stanovenia cieľov pre finančné investície v oblasti ekologických inovácií.

4.3. Vytvorenie systémov overovania technológií a stanovenie cieľov v oblasti účinnosti

Pomocou noriem možno stanoviť úroveň účinnosti a zabezpečiť dôveru na trhu. Systémy overovania sú pre trh spoľahlivým nástrojom merania výsledkov v oblasti životného prostredia. Stanovením cieľov v oblasti účinnosti pre skupiny výrobkov možno dosiahnuť lepšiu environmentálnu účinnosť. Ak systémy pre ciele v oblasti účinnosti povedú k vyššej kvalite výrobkov celého sektora, možno dosiahnuť veľkú úsporu. V súčasnosti sa skúma prepojenie medzi systémom pre ciele v oblasti účinnosti a environmentálnym označovaním. Existuje možnosť aktualizovať súčasné kritériá environmentálneho označovania výrobkov a služieb (napr. environmentálne značky, energetické štítky a Energy Star) a mať prehľad o medzinárodnom vývoji porovnateľných systémov.

- **Opatrenie:** Finalizácia štúdií na zavedenie overovania technológií a cieľov v oblasti účinnosti. Realizácia a finalizácia pilotných systémov. Preskúmanie prepojenia s systémom environmentálneho označovania. Vypracovanie legislatívnych návrhov pre overovanie environmentálnych technológií (2008) a oznámenia o systémoch pre ciele v oblasti účinnosti (2008). Revízia a aktualizácia súčasných systémov označovania. Informovanosť o vývoji medzinárodných systémov.

4.4. Nadväzovanie na sľubné postupy členských štátov

Z národných plánov realizácie ETAP je zjavné, že sa realizuje niekoľko sľubných stratégií na podporu ekologických inovácií. Je veľa možností, ako sa z týchto stratégií (najmä tých, pomocou ktorých sa zvyšuje dopyt) učiť a nadväzovať na ne. Jednou z možností na podporu ekologických inovácií by mohol byť benchmarking a rozšírenie najúčinnějších národných systémov. Týmto spôsobom by sa členské štáty mohli z podobných stratégií učiť, prispôbiť im vlastné politiky a uplatňovať ich, a tak dosiahnuť multiplikačný efekt v rámci celej Európy.

- **Opatrenie:** Spustenie prvej fázy, počas ktorej budú členské štáty navrhovať svoje stratégie osvedčených postupov a vymieňať si skúsenosti (2007). Vypracovanie pravidiel realizácie úplného systému (2008).

4.5. Sústreďenie sa na sektory s vysokým ziskom

Z krátkodobého hľadiska sa dá mnoho dosiahnuť sústreďením na sektory, v ktorých sa dajú rýchlo docieľiť dobré environmentálne výsledky. To si vyžaduje sústreďiť sa na sektory, v rámci ktorých môžu ekologické inovácie, environmentálne technológie, zlepšené výroby, výrobné postupy a služby viesť k lepším environmentálnym výsledkom. K týmto sektorom patria:

- stavebníctvo
- potravinárstvo a výroba nápojov
- súkromná doprava
- odvetvie recyklácie a odpadových vôd

Zo štúdií vyplýva, že vplyv na životné prostredie je najvyšší v prvých troch z uvedených sektorov⁵³. Z iných štúdií vyplýva, že tieto sektory ponúkajú potenciál pre udržateľný rast⁵⁴. V súčasnosti napr. existuje iniciatíva členských štátov, ktorá sa sústreďí na udržateľné stavebníctvo⁵⁵.

Na podporu ekologických inovácií v týchto sektoroch možno využiť financovanie výskumu, ekologické verejné obstarávanie, normy účinnosti, financovanie, sľubné osvedčené postupy a optimalizáciu regulačných podmienok. Okrem toho sa tieto koncepcie môžu zúčastniť na rozvoji *pilotných trhov*, ktoré sa predvídajú v inovačnej komunikácii Komisie, v rámci ktorých môžu ekologické inovácie zohrať úlohu.

- **Opatrenie:** Identifikovanie kľúčových sektorov, v ktorých môžu ekologické inovácie viesť k dosiahnutiu lepších prínosov v oblasti životného prostredia a ekonomiky (od roku 2007).

Príprava podporných opatrení

Okrem týchto piatich opatrení na zvýšenie dopytu sú potrebné aj podporné opatrenia všeobecnejšieho charakteru.

4.6. Zaisťiť strategický prieskum poznatkov v oblasti ekologické inovácie

Existuje skutočná potreba spoľahlivej analýzy trendov v oblasti ekologických inovácií. Zoskupením *strategických poznatkov*, ktoré môžu využívať európske verejné organizácie, relevantné podniky a finančné inštitúcie, sa môže dosiahnuť ďalší rast a ďalšie investície.⁵⁶ Služby Komisie analyzujú, ako efektívne získať, spojiť a zdieľať takéto vedomosti, najmä pokiaľ ide o realizovateľnosť „pozorovacej siete“ pre ekologické inovácie, čím by sa

⁵³ Environmental Impact of Products EIPRO and IMPRO skúma spôsoby zníženia týchto účinkov. Tieto štúdie sú založené na analýze životného cyklu, ako napríklad "stavebníctvo zahŕňa nové konštrukcie, údržbu, opravy a demolácie. Používa sa termín „stavby“ namiesto „bývanie“. To obsahuje aj nábytok, domáce spotrebiče a energiu na vykurovanie a ohrievanie teplej vody.

⁵⁴ www.popa-ctda.net; www.ectp.org

⁵⁵ www.ukswedensustainability.org

⁵⁶ Európske observatórium pre informačné a komunikačné technológie poskytuje podobnú službu: www.eito.com

zapracovali rozsiahle existujúce projekty a spolupráce, ktoré by mohli obsahovať niektoré kľúčové pozorovacie inštitúcie v Európe.

- **Opatrenie:** Zaisťovať efektívne, strategické zdroje poznatkov o ekoinováciách, ktoré by poskytovali relevantné štatistické údaje a identifikovali objavujúce sa trendy a celosvetové obchodné príležitosti.

4.7. Podpora informovanosti a aktívnej účasti

Dôležitým aspektom zvyšovania informovanosti je podpora aktívnej účasti spotrebiteľov a podnikov. Zriadenie európskeho fóra pre ekologické inovácie je len malým krokom týmto smerom. Podobné aktivity by sa mohli uskutočniť na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

- **Opatrenie:** Stanovenie opatrení s členskými štátmi v rámci LIFE+. Zvýšenie komunikácie na úrovni ES. Pokračujúce fungovanie európskeho fóra a rozšírenie účasti. Medzinárodná podpora ekologických inovácií.

4.8. Využívanie výsledkov výskumu

Na dosiahnutie optimálnych výsledkov by sa mal výskum v rámci siedmeho rámcového programu v ešte väčšej miere sústreďovať a využívať a mali by sa vytvárať synergie medzi témami výskumu, technologickými platformami, vznikajúcimi „pilotnými“ trhmi a predpismi. Výskum metodiky technologického overovania môže tiež prispievať k zlepšeniu budúcich systémov overovania a normalizácie. Sú možnosti väčšej podpory výskumu environmentálnych technológií na medzinárodnej úrovni.

- **Opatrenie:** Sústreďovať budúce témy výskumu (2007 – 2013) založené na prioritách ETAP a budúce „pilotné“ trhy, v rámci ktorých zohrávajú úlohu ekologické inovácie.

5. ZHRNUTIE A PRIORITNÉ OPATRENIA DO BUDÚCNOSTI

Dosiahol sa veľký pokrok, ale treba vykonať ešte viac. Aby sa nám podarilo vyriešiť naše problémy v oblasti životného prostredia, vyťažiť veľký environmentálny a hospodársky úžitok z ekologických inovácií a umožniť Európe využiť svoje príležitosti **sa všetky aktivity musia zintenzívniť a uskutočňovať vo väčšom meradle a s oveľa väčším dôrazom na dopyt**. Inými slovami, je potrebné sústreďovať sa na 5 opatrení, ktoré zvyšujú dopyt, ako aj na 3 podporné opatrenia:

ZVYŠOVANIE DOPYTU:

- Podpora ekologického verejného obstarávania
- Mobilizácia väčších finančných investícií
- Vytvorenie systémov overovania technológií a cieľov v oblasti účinnosti
- Nadväzovanie na sľubné postupy členských štátov
- Sústreďovanie sa na sektory s vysokým ziskom

PODPORNÉ OPATRENIA:

- Zabezpečenie strategického zdroja poznatkov v eko-inováciách
- Podpora informovanosti a aktívnej účasti
- Využívanie výsledkov výskumu